

TOUJOURS PARIS ÉS UNA FESTA: FAUSTO COPPI GUANYA EL TOUR DE 1952

CONRAD VILANOU

Universitat de Barcelona
cvilanou@ub.edu

D'entrada s'ha de dir que el títol d'aquesta comunicació inclou l'expressió *Toujours Paris*, que correspon al nom d'un espectacle de Maurice Chevalier que es va representar durant l'ocupació alemanya¹. Si la Gran Guerra va afectar negativament el món dels espectacles, no sembla que fos així després de la fatídica primavera de 1940 atès que París va continuar sent una festa². Altrament, el fet que París sigui una festa remet al conegut llibre de Hemingway, publicat pòstumament el 1964, per bé que recull els records dels anys passats a la capital francesa durant la dècada dels vint. A més, va escriure *Festa* (1926), un conjunt de descripcions centrades en els «encierros» de Pamplona, que inclou referències a Sant Sebastià, on Hemingway va respirar l'ambient ciclista de la Volta al País Basc³. D'alguna manera,

1. S. GASCH, *París, 1940*. Barcelona: Editorial Selecta, 1956, p. 150.

2. A. RIDING, *Y siguió la fiesta: la vida cultural en el París ocupado por los nazis*. Barcelona: Galaxia Gutenberg, 2011.

3. E. HEMINGWAY, *Fiesta*. Barcelona: Penguin Random House [Debol-sillo], 2013, p. 272-275.

França ha estat el bressol d'aquest esport que, pel fet de recórrer a l'ús de la màquina, es pot considerar com quelcom inequívocament modern. Així es van organitzar curses clàssiques que van tenir la capital de França com a punt de sortida i arribada, fins que el 1903 es va començar a disputar el *Tour*, una iniciativa de *L'Auto*, una publicació de qui agafaria l'any 1919 el color groc del *maillot* de líder⁴.

Hemingway i els espectacles esportius

Les cròniques sobre París ens diuen que la capital de França era una festa molt abans que els americans arribessin poc després de la Gran Guerra. Les festes privades que organitzaven els ianquis a París, ja fos en els caus dels artistes, en els cafès o en els cabarets-*dancings* segons el deixant de la bohèmia finisecular, contrastaven amb les festes populars als carrers organitzades per les autoritats franceses en ocasió del 14 de juliol, que fomentaven l'esperit patriòtic malmès després de la Primera Guerra Mundial.

En el moment que Ernest Hemingway (1899-1961) va sojornar a París, la seva vida es repartia entre els cafès on escrivia i els hipòdroms on apostava. De fet, a París la disbauxa s'havia imposat des de mitjan segle XIX, gràcies als vents romàntics d'una joventut que vivia la bohèmia. És clar que la bicicleta va ser una màquina que va despertar l'interès de les avantguardes, de manera que els artistes es van fixar en aquest aparell que Ramon Casas va fer aparèixer en diferents pintures. Tal com ha indicat el professor Solé Blanch, els joves que van ser mobilitzats durant la Gran Guerra van bastir el «destí d'una generació

4. A. IZAGUIRRE, *Plomo en los bolsillos. Malandanzas, fanfarronadas, traiciones, alegrías, hazañas y sorpresas del Tour de Francia*. Madrid: Libros del K.O., 2013, p. 21.

perduda»⁵. Així es va trencar aquell miratge, segons el qual França vivia feliç abans de la guerra del 14, el temps de *La Belle Époque*, un món de seguretats falses i aparents.

John Glassco —un canadenc amb afanys literaris— descriu l'ambient de disbauxa d'aquella alegria continuada amb festes particulars que es perllongaven durant tres i quatre dies, i en què amb dòlars a la butxaca tot era possible: amants, jocs d'atzar, apostes, drogues, pornografia, espectacles, begudes etíliques, malalties venèries, etc. París, per als americans, era sinònim d'alliberament i transgressió, per bé que molts anaven a buscar la inspiració com George Gershwin, que va compondre *An American in Paris*, obra simfònica estrenada el 1928. Amb altres paraules: París era un bordell autoritzat on tot —si més no abans del crack de 1929— resultava barat⁶.

Un esperit esportiu com Hemingway, que vestia xandall com els boxadors, no va oblidar les manifestacions esportives i així adquiria publicacions especialitzades per estudiar les possibilitats de victòria dels diferents cavalls, alguns dels quals eren drogats pels propietaris. La vida era alegre, eren joves feliços —«però llavors no ho sabíem»⁷— i l'alcohol circulava amb abundància, cosa que contrastava amb les limitacions de la llei seca americana. Després de perdre a les apostes hípiques, un amic li va fer descobrir el món del ciclisme; les carreres als velòdroms. Hemingway comenta l'ampli ventall de possibilitats dels programes de les carreres ciclistes, on els accidents eren freqüents. A *París era*

5. J. SOLÉ BLANCH, «L'educació sentimental d'una joventut perduda: fragments de vida bohèmia del París finisecular i la Gran Guerra», *Temps d'Educació*, 39, (2010): 269-280.

6. J. GLASSCO, *Memorias de Montparnasse*. Madrid: Alfaguara, 2008, p. 121.

7. E. HEMINGWAY, *París era una festa*. Barcelona: Penguin Random House [Debolsillo], 2015, p. 184.

una festa recull la mort en el velòdrom de Gustave Ganay, el 23 d'agost de 1926⁸.

En conjunt, la literatura de Hemingway —titllada a voltes d'infantil— transmet una visió un xic tràgica de la vida que no té res a veure amb el París festiu que hom podria deduir d'una primera aproximació a aquells anys vint, una època d'aparent felicitat en què va arribar a la majoria d'edat una generació perduda per la guerra, segons la facècia de Gertrude Stein: els joves que havien retornat del front bèl·lic integraven una generació perduda⁹. Simptomàticament l'any 1935 apareixia el llibre *Una generació destruïda per la guerra*, un aplec d'escenes viscudes pel soldat alemany Eric Maria Remarque, descrites en el seu famós llibre *Res de Nou a l'Oest* (1929)¹⁰. Ben bé es pot dir que aquella generació més que perduda va ser destruïda per la guerra.

Malaparte, el ciclisme com a metàfora

Entre aquests joves podem esmentar Curzio Malaparte (1898-1957), un esperit afrancesat que tot i les vel·leïtats feixistes se sentia un membre més de la generació del 14. En els fronts de la Gran Guerra havia lluitat contra els alemanys i va patir greus lesions pulmonars per culpa dels gasos que van precipitar la seva mort. Amb el pas del temps es va convertir en un intel·lectual camaleònic, per bé que es va vantar d'haver estat confinat pel feixisme i, per tant, d'haver estat un opositor al règim de Mussolini, al qual va donar suport durant anys.

8. *Ibidem*, p. 59.

9. *Ibidem*, p. 61-69.

10. *Una generació destruïda per la guerra*. Narració d'escenes viscudes pel soldat alemany Eric Maria Remarque i descrites en el seu famós llibre «Res de Nou a l'Oest». Una traducció íntegra i directa de l'alemany per Joan Alavedra. Badalona: Proa, 1925.

Malaparte va tornar a París després de la Segona Guerra Mundial i llavors, entre 1947 i 1948, va escriure un diari on es defensa de les acusacions de col·laboracionista amb el feixisme i on descriu el declivi d'Europa i constata que França està perduda i acabada¹¹. Tot i això, el París de la postguerra del 45 va continuar sent una festa i així Malaparte segueix una vida de dandi. Probablement, el París que va trobar el 1947 confirma la decadència francesa, la falta d'una identitat forta després dels cataclismes de les dues guerres mundials, una lluita que encara es veuria reflectida en el Tour que es corria per equips nacionals —un signe ben modern que poc té a veure amb el protagonisme postmodern dels sponsors— i que no es va disputar entre els anys 1940 i 1946, és a dir, durant 7 edicions. L'any 1950, Bartali es va retirar juntament amb l'equip italià de la carrera durant la dotzena etapa Saint-Gaudens-Perpinyà, el 26 de juliol, després de ser acusat d'haver provocat la caiguda del francès Jean Robic.

Al cap i a la fi, la bicicleta —precedent de la motocicleta i de l'automòbil— és una mostra més de la modernitat per bé que alguns campions com Bartali reflecteixin els valors del món d'ahir, aquell univers que es va esquarterar després de 1918 i que es va liquidar definitivament després de 1945. No obstant això, Gino Bartali va guanyar les edicions del Tour de 1938 i 1948, mentre que Fausto Coppi ho va fer en les de 1949 i 1952. Les comparances entre ambdós ciclistes són constants, ja que representaven coses ben diferents en aquella Itàlia sacsejada pels esdeveniments polítics: Coppi era el progressista, que trenca amb els convencionalismes socials en abandonar la seva família per una dona casada — la Dama Bianca— amb el consegüent terrabastall mediàtic

11. C. MALAPARTE, *Diario de un extranjero en París*. Barcelona: Tusquets editores, 2014, p. 77.

en una època que no acceptava el divorci i repudiava l'adulteri. Mentrestant, Bartali exemplificava l'home del passat, de la tradició, que prega i dona gràcies a Déu¹².

Coppi, signe dels nous temps

Fou llavors quan Malaparte poc abans de l'inici del Tour de 1947, quan s'acabava d'instal·lar a París, va publicar un breu text sobre les *Deux visages de l'Italie, Coppi et Bartali*. Als ulls de Malaparte, Bartali patentitza l'home religiós, pietós i metafísic, el campió que Mussolini va utilitzar per a major glòria de la Itàlia feixista, mentre que Coppi simbolitza la modernitat secular i mecànica, l'home que no vol saber res d'hipocresies i cinismes. «Coppi est le champion du monde nouveau enfanté par la guerre et par la libération: il représente l'esprit rationnel, scientifique, le cynisme, l'ironie, le scepticisme de la nouvelle Europe, le manque d'imagination des nouvelles générations, leur *credo* matérialiste»¹³.

Si Bartali és humà i confia en Déu, Coppi és una màquina, una mena de motor anunciat pel futurisme que només confiava en les pròpies forces. Si Bartali —tot i ser toscà— representa el món agrari i rural del Sud d'Itàlia —aquell ambient que Carlo Levi va descriure a *Crist s'ha aturat a Èboli* (1945), on el ciclisme apareix com una sortida perquè els joves abandonin la pobresa— Coppi és l'home nou, identificat amb el Nord d'Itàlia, el que correspon a la indústria i al progrés, és a dir, a la burgesia llombarda i la Fiat torinesa.

12. A. IZAGUIRRE, *Plomo en los bolsillos. Malandanzas, fanfarronadas, traiciones, alegrías, hazañas y sorpresas del Tour de Francia*, op. cit., p. 73

13. C. MALAPARTE, *Les deux visages de l'Italie. Coppi et Bartali*. Paris: Bernard Pasquito éd., 2007, p. 40.

El Tour de 1952 marca el triomf definitiu de Coppi en un equip que els integra ambdós, Coppi i Bartali, sense oblidar Magni, gràcies als esforços del director tècnic Alfredo Binda. En la crònica que escriu Mario Fossati queda clar que Coppi —el guanyador del Tour de 1952— era el campió modern, tal com confirma que fos primer també al Giro d'aquell any amb Magni en el segon lloc i Bartali en el cinquè¹⁴. Enfront de Coppi, Bartali —terciari carmelita— mostra els valors cristians i així no sobta que salvés moltes vides de l'Holocaust d'una manera silenciosa i exemplar.

L'edició d'aquell Tour de 1952 va començar a Brest el 25 de juny i va acabar a París el 19 de juliol, després d'una llarga etapa entre Vichy i la capital. Així s'unien aquelles dues visions de França, l'eterna de París i la col·laboracionista de Vichy. A més de vencedor, Coppi va guanyar cinc etapes i el premi de la muntanya, mentre que Bartali va ser quart a la general. També Itàlia va ocupar el primer lloc en la classificació per equips. Amb la victòria de Coppi, tot i el fracàs rotund de l'equip francès, París tornava a ser una festa que entronitzava un «campió únic», l'home modern, l'home-màquina preludi del cyborg, una mena de superhome que entrava en la llegenda en uns temps nihilistes i post-metafísics d'una Europa que s'ho havia venut tot, el cos, l'ànima i la pell. No obstant això, i com en l'escena cinematogràfica de Casablanca (1942), sempre ens quedarà París, toujours Paris, la ciutat més turística del món que, a més a més, corona els campions com Fausto Coppi, un signe dels nous temps postmoderns o, si es vol, hipermoderns, és a dir, més moderns que mai.

14. M. FOSSATI, *El Tour de Francia. Fausto Coppi hacia la gloria*. Madrid: Gallo Nero, 2015, p. 121.